

16.01.2024

Asia/5

§ 5

Jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun/yhteisöllisen asumisen maksuprosenttitaulukon mukaiset prosentit 1.3.2024 alkaen

HEL 2023-015970 T 02 05 00

Päätös

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Sinikka Vepsän ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Elina Karhunen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 34353
elina.karhunen(a)hel.fi
Ulla Hautamäki, asiakasmaksupäällikkö, puhelin: 09 310 43604
ulla.hautamaki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite 1. Jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun sekä yhteisöllisen asumisen maksuprosenttitaulukko 1.3.2024 alkaen
- 2 Liite 2. Jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun sekä yhteisöllisen asumisen maksuprosenttien korotus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää, että jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun/yhteisöllisen asumisen maksuprosenttitaulukon mukaiset prosentit määräytyvät asiakasmaksulain (734/1992) 10 e §:n enimmäismaksuprosenttien mukaisesti 1.3.2024 alkaen. Maksuprosenttitaulukko on liitteessä 1.

Samalla lautakunta kumoaa sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksen 11.5.2021 § 95 koskien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen maksuperusteiden määrittämisestä kohdan 3 koskien jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta ja pitkäaikaisista asumispalveluista perittäviä asiakasmaksuja.

Esittelijän perustelut

Talous- ja suunnittelujohtaja ***** ja erityissuunnittelija ***** ovat kutsuttuina asiantuntijoina.

Lainsäädäntö

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992, jäljempänä asiakasmaksulaki) 1 §:n mukaan hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveystalvakuista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Maksujen enimmäismäärät on määritelty asiakasmaksulaissa sekä asetuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992, jäljempänä asiakasmaksuasetus). Palvelusta ei saa periä niiden tuotantokustannuksia suurempaa maksua (asiakasmaksulaki 2 §). Hyvinvointialue voi päätöksellään ottaa käyttöön laissa ja asetuksessa pienemmät maksut tai antaa palvelun maksutta. Helsingin kaupunkiin sovelletaan, mitä hyvinvointialueista on säädetty.

Muutosohjelma

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kolmas virallinen ennuste vuodelle 2023 osoitti 2,3 miljoonan euron alijäämää. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston tulkinnan mukaan hyvinvointialueiden ja Helsingin tulee kirjata tilinpäätöksiinsä myös niiden osuus HUSin alijäämästä. Helsingin osalta vuoden 2023 tilinpäätöksestä arvioidaan muodostuvan tätä kautta yli 30 miljoonaa euroa alijäämäinen. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Täten vuoden 2023 ja sen jälkeen syntyneiden alijäämien tulee olla katettuna viimeistään vuoden 2026 tilinpäätöksessä. Vuoden 2024 osalta talousarviossa arvioidaan olevan noin 50 miljoonan euron menopaine.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti 19.9.2023 § 183 käynnistää talouden tasapainottamiseksi vuosille 2023–2025 laaditun muutosohjelman ja sen toimenpiteiden valmistelun. Muutosohjelma ulotettiin vuoteen 2026 asti. Kaikilta hyvinvointialueilta on vuosineuvottelujen yhteydessä edellytetty muutosohjelman käynnistämistä vuoden 2023 aikana ja muutosohjelma on myös edellytyksenä toiminnan käynnistämisavustuksen saamiselle. Muutosohjelma koostuu viidestä laajemmasta kokonaisuudesta, joista yksi on tulojen lisääminen ja palvelutarjonnan määrittäminen (muut kokonaisuudet ovat palvelurakenne ja johtaminen, palveluverkon kehittäminen ja tilat, tuotantotapavalinnat ja hankinnat sekä yhteiset). Tämän kokonaisuuden yhtenä toimenpidekokonaisuutena on asiakasmaksujen nostaminen tai saattaminen lakisääteiselle maksimitasolle.

Esitetyt korotukset

Asiakasmaksujen korotuksia ja niiden taloudellisia vaikutuksia on arvioitu sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla laajasti eri asiantuntijoiden toimesta käytettävissä olevilla tiedoilla. Kaikkien maksujen osalta ei ole pystytty esittämään taloudellisia vaikutuksia kattavien tietojen puuttuessa kirjaamisen ja yksityiskohtaisen tiedon saannin haasteiden vuoksi. Suurimpaan osaan maksuista on pystytty laskemaan kustannusvaikutukset.

Maksutulojen kertymään vaikuttaa myös maksukatto ja sosiaalihuollon tasamaksujen lakisääteisten asiakasmaksujen alentamisen ja perimättä jättämisen mahdollisuus. Näiden tekijöiden vaikutuksia ei ole pystytty maksutulojen kertymää arvioitaessa ottamaan huomioon. Mahdollinen alentamisen ja perimättä jättämisen päätösten kasvava määrä aiheuttaa hallinnollista työtä ja täten lisää kustannuksia.

Asiakasmaksujen määräytymisperusteet

Asiakasmaksulain 10 e §:ssä säädetään jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun asiakasmaksulain mukaisista määräytymisperusteista. Maksuperusteita sovelletaan myös silloin, kun asiakas on sosiaalihuoltolain (1301/2014) 21 b §:n mukaisessa yhteisöllisen asumisen palvelussa tai saa sosiaalihuoltolain 19 a §:n mukaista jatkuvaa ja säännöllistä kotona annettavaa palvelua.

Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä yhteisöllisestä asumisesta peritään asiakkaan bruttotuloihin perustuva tulosidonnainen kuukausimaksu. Asiakasmaksuun ei sisälly asiakkaan asumiskustannuksia.

Asiakasmaksun määrittämisen pohjana käytettävä maksuprosenttilukko muodostuu asiakkaan palvelutuntien ja perheeseen pohjalta asiakasmaksulain 10 e §:n mukaisesti. Asiakkaan palvelupäätökseen kirjattujen palvelutuntien määrä sekä asiakkaan perheeseen määrittävät maksuprosentin ja tulorajan, joiden perusteella varsinainen asiakasmaksu määräytyy. Palvelutunneittain kasvavat maksuprosentit turvaavat asiakkaalle oikeasuhtaisen ja palvelutarpeeseen perustuvan maksun.

Asiakkaan palvelutunnit määräytyvät henkilökohtaisen palvelutarpeen mukaisesti. Lain 10 e §:n maksuprosenttilukko määrittelee kullekin palvelutunnille enimmäismaksuprosentin, jonka mukaan asiakasmaksu lasketaan. Maksuprosentit on suhteutettu perheen koon mukaan siten, että prosentit alenevat perheeseen kasvaessa.

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla käytössä olevan maksuprosenttitaulukon nykyiset maksuprosentit on määritelty vuonna 2021 asiakasmaksulain osauudistuksen yhteydessä (sosiaali- ja terveyslautakunta 11.5.2021 § 95). Käytössä olevaan maksuprosenttitaulukko on rakennettu neljän tunnin tuntiluokat, joiden sisällä maksuprosentti pysyy yhtä suurena. Tämä mahdollistaa sen, että pienet muutokset asiakkaan palvelutunneissa eivät aiheuta hallinnollista lisätyötä silloin, kun muutokset pysyvät tuntiluokkien sisällä. Maksuprosentteja esitetään korotettavaksi nykyisissä tuntiluokissa asiakasmaksulain 10 e §:n mukaisesti enimmäisprosentteihin siten, että jokaisessa maksuluokassa prosenttiluku vastaa kyseisen tuntiluokan alimman tuntimäärän prosenttia. Uudet maksuprosentit on esitetty liitteessä 1.

Tällä päätöksellä kumotaan sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksen 11.5.2021 § 95 koskien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen maksuperusteiden määräämistä kohta 3 koskien jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta ja pitkäaikaisista asumispalveluista perittäviä asiakasmaksuja.

Taloudelliset vaikutukset

Suurimmat prosentuaaliset korotukset kohdistuvat niihin asiakkaisiin, joiden palvelutarve on pienin (kuukaudessa neljä palvelutuntia tai vähemmän). Tyypillisesti nämä ovat niitä henkilöitä, jotka vasta astuvat palvelun piiriin, ja jotka tarvitsevat aluksi vain vähän palvelua. Korotetut maksuprosentit ja korotusten suuruus on esitetty taulukossa liitteessä 2.

Keskiarvoisesti maksuprosentit nousevat taulukossa 31 prosenttia. Kun luvuista vähennetään pienimmän palvelutarpeen ryhmä, keskimääräinen nousu on 28 prosenttia. Suurimman palvelutarpeen joukossa (kuukaudessa 41 palvelutuntia tai enemmän) maksuprosenttien nousu on pienin, keskimäärin 24 prosenttia. Yhden henkilön taloudessa, jossa palvelutarve on neljä tuntia tai vähemmän, nousu on 100 prosenttia. Vastaavasti yhden henkilön taloudessa, jossa palvelutarve on 41 tuntia tai enemmän, nousua ei ole lainkaan.

Maksuprosentit ovat edelleen keskimäärin alhaisemmat, kuin asiakasmaksulain 10 e §:n mukaisen mallin maksuprosenttitaulukossa, jossa prosentit korottuvat palvelutunneittain, verrattuna toimialalla käytössä olevaan neljän tunnin välein korottuvaan taulukkoon.

Koska kyse on asiakkailta bruttotuloihin perustuen perittävästä maksusta, ei ole mahdollista esittää odotettavaa tulokertymää sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialatasoisesti vaan maksun muutoksen vaikutusta pystytään esittämään vain yksittäisin asiakasesimerkein.

16.01.2024

Asia/5

Toimivalta

Helsingin kaupungin hallintosäännön 10 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan, ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, toimialalautakunta omalla toimialallaan päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranomaisen päättää, hinnoista, maksuista, vuokrista ja korvauksista sekä vapautuksesta toimialalle kohdistettavan maksun, korvauksen ja muun saatavan suorittamisesta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Asiakasmaksujen korotukset koskettavat laajasti palveluja käyttäviä kuntalaisia, mutta yhdenvertaisesti kaikkia palvelujen käyttäjiä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät asiakasmaksut ovat Helsingissä olleet pitkään muuta maata alhaisemmat ja näin ollen maksujen korottamisella on vaikutusta asiakkaiden yhdenvertaiseen kohteluun valtakunnallisesti.

Asiakasmaksuja esitetään korotettavaksi lakisääteiseen maksimiin, jotta mahdollistetaan talouden tasapainotilan saavuttaminen. Jotta asiakasmaksujen korottaminen ei muodosta estettä palveluun hakeutumiselle, asiakkaiden tietoisuutta mahdollisuudesta sosiaalihuollon asiakasmaksujen alentamiseen ja perimättä jättämiseen lisätään asiakkaan palvelupolun eri vaiheissa. Tällä arvioidaan olevan palveluja käyttävien asiakkaiden toimeentuloa tukeva vaikutus. Maksuja korottamalla ehkäistään palvelujen leikkaamisen tarvetta ja mahdollistetaan kattava palvelutarjonta asiakkaille myös jatkossa.

Suurin osa asiakkaista todennäköisesti selviäisi asiakasmaksujen nostoista ilman, että se vaikuttaisi heidän taloudelliseen tilanteeseensa merkittävästi tai aiheuttaisi ongelmia. Osalle asiakkaista asiakasmaksujen nostot voivat kuitenkin tuottaa taloudellisia haasteita, mikä voi johtaa talouden tiukkenemiseen entuudestaan sekä palvelujen käytön vältelyyn tai halukkuuteen vastaanottaa maksullisia palveluja. Tästä voi seurata myöhemmin aiempaa raskaampien palvelujen tarve.

Sosiaalihuollon palvelujen osalta asiakkailla on mahdollisuus hakea asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä asiakasmaksulain 11 §:n mukaisesti.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Elina Karhunen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 34353
elina.karhunen(a)hel.fi

Ulla Hautamäki, asiakasmaksupäällikkö, puhelin: 09 310 43604
ulla.hautamaki(a)hel.fi

16.01.2024

Asia/5

Liitteet

- 1 Liite 1. Jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun sekä yhteisöllisen asumisen maksuprosenttitaulukko 1.3.2024 alkaen
- 2 Liite 2. Jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun sekä yhteisöllisen asumisen maksuprosenttien korotus

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

Tiedoksi

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut
Perhe- ja sosiaalipalvelut
Terveys- ja päihdepalvelut
Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen hallinto
Taloushallintopalveluliikelaitos